

Roberth Hagman: intresserad och aningen irriterad.

Jag har sedan många år varit – ja, ordet fascinerad ligger ganska nära, men låter inte så bra i mina öron – men låt säga, *mycket intresserad*, av psykisk sjukdom och speciellt av olika typer av psykoser, förändrade medvetandetillstånd och annorlunda och/eller patologisk verklighetsuppfattning. Intresset väcktes nog när jag som tjugoåring tillfälligt kom att lära känna en paranoid schizofren person med Messiaskomplex. Även i denna sjukdom fanns ett ”magiskt tänkande”. Initialt blev jag upplysningsvis misstänkt för att vara utsänd från SÄPO, men kom med tiden att vinna denna persons förtroende av någon anledning, och fick en skrämmande god inblick i denna högst annorlunda och skeva verklighetsuppfattning som var ”hans värld”.

I programmet **Diagnos eller befriare** ställer sig berättarrösten (Mats) frågan: ”Är det ett trauma att få veta att man har ett funktionshinder, eller kan det vara ett svar på tidigare olösta frågor?” samt; ”Är det bara positivt att få svart på vitt varför man är som man är?”

Henrik, som fått diagnosen MS (multipel skleros) genomgick en chockartad reaktion när han fick sitt besked. Det är högst förståeligt eftersom MS är en svårbehandlad och oförutsägbart sjukdom, och jag inser hur man kan bli skrämmd att få en sådan diagnos. Samtidigt anser jag personligen att det är bättre att veta, än att famla i blindo. Förnekelse är förödelse och förblindelse.

Pelle, som lider av Tourettes syndrom och som även skrivit boken ”Mr Tourette och jag”, vilken han även håller som föreställning, skildrar sin sjukdom i ett annorlunda ljus, och han verkar glad och tacksam över att ha fått den förklaring som diagnosen gav honom. I och med att han fick en diagnos, fick han också rätt till hjälp: KBT hjälpte med tvångssyndrom (ritualer & tvångstankar). Han nämner inget om medicinering, men upplysningsvis kan antipsykotiska medel, så som haloperidol minska eller eliminera de så vanligt förekommande *tics*:en och andra dopaminrelaterade symptom, och även mildra verkan av ”magiskt tänkande” och tvångssyndrom.

Hans berättelse om när han som 9- eller 10-åring var tvungen att utföra en ritual genom att ta av sig skorna och gå genom snön i strumplådan när han skulle gå in i huset, om han hörde ett flygplan, är en fascinerande berättelse. Han ställer sig frågan vad som skulle kunna hända om han inte utförde denna ritual och svarar något i stil med: ”Då skulle hans hjärna poppa upp ur skallen, söka sig som en torped mot planet, få det att krascha i staden. 250 personer skulle dö, och det skulle vara hans hjärnas fel.”

Så av de olika exemplen (så som ovan, så ock som nedan) kan det vara till hjälp att få en diagnos, och därmed en förståelse, och framförallt rätten till hjälp- och stödinsatser, men det kan också uppfattas såsom nedvärderande och stigmatiserande (läs vidare nedan). Kategorisering kan vara problematisk, men bör inte vara det i professionella sammanhang.

Projekt Alfa tar bl.a. upp negativa konnotationer med diagnoser och begrepp, bl.a. säger sig många uppleva ordet ”utvecklingsstörd” som negativt. ”Använd inte det ordet, utvecklingsstörning, utan hellre *intellektuellt funktionshinder*”, berättar en person – ”det är mer neutralt”. Men, tids nog blir även det uttryckssättet nedsvärat och må bytas ut mot något annat. Personligen lägger inte jag till någon emotionell färgning om eller när jag skulle använda ordet utvecklingsstörning, eller någon annan diagnos heller, för den delen. Problemet är de negativa konnotationerna, och att just det ordet använts nedvärderande och även som skällsord (så som även ”särunge”, ”CP”, ”har du damp, eller?” et cetera.

Vad gäller projektet Alfa (Laholm) – en sammanslutning av intellektuellt funktionshindrade som arbetar för demokrati och lika värde – måste jag vara lite hård i min dom, för det är ett fördömande, dock ej riktat mot funktionshindrande.

Visserligen kan man påverka politiker och andra inflytelserika personer, som gruppen Alfa eftersträvar, men det stora problemet är medmänniskorna. Att förändra människans natur, de s.k. normala och deras ibland förekommande svårigheter med, och negativa attityder till, olika funktionshinder är en helt annan historia. Här vill jag prata om evolution och påpeka, att ”naturen inte tar några språng”. Bristande empati, anser jag, är en utvecklingsfråga, och inte en attityd- eller uppfostringsfråga. Respekt för andra, är en uppfostringsfråga, men inte heller är det något man med lätthet kan förmedla genom socialisering – det kan vi alla se om vi betraktar vår omvärld.